

ճակի մասին եւ, ընդհակառակը, ժորտանիայի լաւատեսութիւնը:

Բայց հետաքրքրականը այն վերաբերումն է, որ ցոյց է տալիս զօր. Ուօկկերը «անկախ» Վրաստանում եւ «անկախ» Վրաստանի կառավարութեան նուաստացուցիչ դերքը անգլիական զօրավարի առջեւ: Զօր. Ուօկկերը իրեն պահում է այնպէս, կարծես, այդ երկրի մարդկանք լինի — անհունօրէն կոպիտ, կամայական ու արհամարհական կերպով: Արտաքինապէս քաղաքավարի ձեւերի տակ՝ տեսնում ես անգլիացի դադութային սպային, որ իր շրջապատի մէջ իրեն կէս-աստծու տեղ է դրնում: Այսպէս է ուզում իմ քմահաճոյքը — ասահ նրա դիրքը, եւ իր քմահաճոյքը «Մեծ-Բրիտանիայի վարկն» է: «Բոուրա»ն համարձակուել է կծու խօսք ասել անգլիացիների երկդէմի քաղաքականութեան մասին — փակեցէ՛ք այդ թերթը: Վրաստանի ներկայացուցիչ Գետեւանովը միամտութիւն է ունեցել հաղորդելու իր կառավարութեան, որ անգլիացի ընդհանուր նահանգապետը իրեն չի ընդունել՝ ասելով, թէ տանը չէ, մինչդեռ իր եկած ժամանակը տանն է եղել — հեռացրէ՛ք պաշտօնից այդ յանդուգն գնադատներին. ինչպէ՞ս է համարձակուում նա հաւատալ իր աչքին եւ ոչ անգլիացի նահանգապետի խօսքին: Փոթիում վրաց զինուորական ներկայացուցիցը զօրավարի համար անհաճոյ կարգադրութիւններ է արել — պատժել այդ սպային: Վերջապէս, վրացական կառավարութիւնը բողոքի դիր է ուղարկել անգլիական հրամանատարութեան եւ այդ դիրքը տուել է մամուլին — ինչպէ՞ս կարելի է հանդուրժել այդպիսի բան. կառավարութիւնը հրապարակով պէտք է ներողութիւն խնդրի, այլապէս... չէ՞ որ բրիտանական պատիւն է անարգուած: Եւ խեղճ կառավարութիւնը ստիպուած է տեղի տալ, նուաստանալ:

Իսկ այդ զօրավարների քաղաքականութիւնը... Բաթումի շրջանում նրանք զբոսում են մահմետականներին. հիւսիսում առաջ են քշում ռուս կամաւորականներին. Վրաստանի վրայով դէնք ու ռազմաթերք են ուղարկում Վրաստանի դէմ պատերազմող Դենիկինին. Արտահանում ոտքի են հանում մահմետականներին, եւ ամէն տեղ երեւում է անգլիական

սպաների մատը: Ու երբ ժորտանիան փորձում է մատնանշել այդ հանգամանքը, պատասխանը լինում է. «ճիշդ չէ». վրաց կառավարութիւնը ներկայացուած է իբրեւ ստախօս:

Մի ուրիշ տեսակցութեան ժամանակ ժորտանիան դանդաւարում է զօր. Քորիին. «Այս օրերս այստեղ է եկել զօր. Միլնը, եւ չընդունեց մեր ներկայացուցիչներին: Մենք սովոր չենք այդպիսի վերաբերմունքի»: Եւ նորից նոյն երգը. «Ես անձամբ 25 տարի շարունակ եւ շատերը այժմուան կառավարութիւնից պարտապանդ ենք արել յօգուտ անգլիացիների»:

Մի այլ տեսակցութեան միջոցին ժորտանիան դարձեալ դառնօրէն դանդաւարում է, թէ անգլիացիները շատ կոպիտ են վարւում վրաց պաշտօնեաների եւ, յատկապէս, երկաթուղային ծառայողների հետ. «ձեռնում են երկաթուղու գործակատարներին եւ բանը հասցրին այնտեղ, որ պաշտօնեաները սպառնում են գործադուլ անել»:

Սակայն եւ այնպէս, վրացի ղեկավարները շատ գործնական մարդիկ են. նրանք ուզում են նադատացնել, չօչափելի ձեւի վերածել իրենց «անգլիասիրութիւնը», միայն վարանում են, չեն կարողանում հասկանալ, թէ ի՞նչ են ուզում իրենցից անգլիացիները: Մարդիկ դերադոյն ճիգ են թափում, բայց չեն յաջողում:

Այս տեսակէտից չափազանց բնորոշ է արտաքին գործոց նախարար Ե. Գեղեչկորիի 1919 թ. սեպտ. 4 դադտնի խօսակցութիւնը Անգլիայի արտակարգ կոմիսար Ուօրտրոպի հետ:

Գեղեչկորին տեսնում է Ուօրտրոպի հետ կառավարութեան յանձնարարութեամբ՝ նպատակ ունենալով «ճշգրիտ տեղեկութիւններ տալ վերջին ժամանակներս Վրաստանում կատարուած բոլոր դէպքերի մասին»: Եւ այդ անում է, որպէսզի Ուօրտրոպին հեռու պահէ սխալներից, «կողմնակի մարդկանց հասցրած անճիշդ տեղեկութիւններից»: Մեծ դժբախտութիւն է, ասում է նա, որ «Վրաստանի կառավարութիւնը, հակառակ թափուած բոլոր ճիգերի, չի կարողացել մինչեւ այժմ բաղձալի փոխարարութիւն հաստատել Անգլիկովկասի անգլիական հրամանատարութեան հետ»: Պատճառը այն է, որ չարամիտ մարդիկ սխալ ներշնչումներ են անում անգլիացիներին, եւ